

2.8 Protocol gewenst gedrag op de Jasker

Onze school heeft de intentie haar leerlingen een veilig pedagogisch klimaat te bieden, waarin zij zowel cognitief als sociaal emotioneel op een positieve wijze kunnen ontwikkelen. De leerkrachten bevorderen deze ontwikkeling door het scheppen van een veilige, vriendelijke en ondersteunende omgeving waarbinnen de leerlingen zich op hun gemak en gewaardeerd voelen, hun interesse opgewekt wordt en waarin ze gestimuleerd worden om nieuwe dingen te leren.

De principes van het Handelings- en Oplossingsgericht werken vormen hierbij de basis.
(Zie plan Sociale veiligheid)

Het pedagogisch handelen van onze leerkrachten uit zich als volgt:

- Een positieve **houding en vaardigheden** om te komen tot een goede leerkracht/leerling relatie.
- **Respectvol omgaan** met leerlingen en ouders*: iedereen wordt geaccepteerd ongeacht verschillen.
- **Opbouwend communiceren en samenwerken met ouders.**
- Een **rolmodel** zijn: zelf positief voorbeeldgedrag laten zien en voordoen zoals respect tonen, beleefd en vriendelijk zijn, je verplaatsen in gevoelens van anderen, eerlijk zijn, zelfvertrouwen tonen, humor gebruiken, relativeringsvermogen hebben, leren van fouten, rechtvaardig zijn, vertrouwen wekken, zorgvuldig en punctueel zijn.
Ook het geven van positieve aandacht, zelfvertrouwen en complimenten hoort hier bij.
- **Duidelijke routine en regels** hanteren binnen de lokaalgroep, in het gebouw en op het schoolplein.
- **Adequaat omgaan met gedrag**: aanleren en belonen van gewenst gedrag én negeren van en aanspreken op ongewenst gedrag
- **Zorg voor elkaar hebben**: verantwoordelijkheid dragen voor jezelf en voor de ander.

Dit proces verloopt meestal vanzelf goed. Soms kan het gevoel van veiligheid echter worden aangetast als gevolg van ongewenst of onacceptabel gedrag. In dit protocol staat omschreven hoe wij gewenst gedrag bevorderen. Vervolgens hoe wij omgaan met incidenten en hoe we pestgedrag van kinderen in voorkomende gevallen aanpakken.

Het protocol 'gewenst gedrag' wordt jaarlijks besproken. Daarnaast worden ouders hiervan op de hoogte gebracht via de website.

*Waar ouders staat kan ook verzorgers worden gelezen.

Aanbod ter bevordering van gewenst gedrag

- De leerkrachten werken handelings- en oplossingsgericht: vanuit een samenwerkingsrelatie positief, doelgericht werken aan gewenst gedrag.
- In de eerste schoolweken na de zomervakantie, de zgn. Gouden Weken, worden de regels in alle groepen gezamenlijk opgesteld aan de hand van de drie kernwaarden(respect, verantwoordelijkheid, veiligheid). Deze kernwaarden hangen zichtbaar in onze school. De daar aan gerelateerde groepsregels hangen in de klassen.
- Daarnaast worden in deze periode allerlei activiteiten gedaan ten behoeve van positieve groepsvorming en het aanleren van gewenst gedrag.
- Tijdens gesprekken en opdrachten komen de drie kernwaarden ook weer terug. Bijvoorbeeld: belangstelling tonen voor elkaar, elkaar aankijken, goeie vragen stellen.
- In alle groepen wordt structureel aandacht besteed aan omgaan met elkaar door gebruik van de methode voor sociaal emotionele ontwikkeling: "Beter omgaan met jezelf en de ander".
- In de bovenbouw wordt Humanistisch vormingsonderwijs en Godsdienstonderwijs gegeven door een vakleerkracht. Respectvol omgaan met elkaar en begrip voor elkaars opvattingen zijn hierbij items die aan de orde komen.
- In groep 6,7,8 wordt jaarlijks aandacht gegeven aan weerbaarheid. Het ene jaar is dat via het programma Rots en water; het andere jaar wordt er een aantal weken judoles gegeven door gecertificeerde vakleerkrachten.

Omgaan met incidenten

Het komt voor dat gedrag van leerlingen extra aandacht en begeleiding vraagt. Hierbij valt te denken aan:

- Verstoren van klassikale activiteiten (brutaliteiten, uitlachen, roepen, van de plaats komen)
- Weigeren om werk te doen
- Geen gehoor geven aan (corrigerende) opmerkingen van de leerkracht
- Ongewenst fysiek contact (duwen, slaan, schoppen)
- Op ongepaste wijze omgaan met spullen van anderen
- Ongepast taalgebruik
- Clownesk gedrag
- Buitensluiten
- Cyberpesten/internetpesten
- Discrimineren
- Bedreigen

STAP 1

De leerkracht voert na een incident een kind gesprek met de betreffende leerling(en) waarbij gebruik gemaakt wordt van oplossingsgerichte gesprekstechnieken.

Hierbij kunnen de cirkeltechniek, de schaalvragen, de wondervraag ingezet worden om:

- samen de gewenste toekomst te onderzoeken (Wat kan er anders/beter?)
- te vragen naar uitzonderingen (Wanneer gaat het al goed?)
- te zoeken naar successen en kwaliteiten (Wat doe/kan je nu al?)
- hulpbronnen erbij te betrekken (Wie/wat kan jou steunen)

STAP 2

Op het moment dat er herhaaldelijk incidenten rondom een leerling zijn, worden de ouders van het betreffende kind actief betrokken. Er volgt een leerling-ouders-leerkracht gesprek waarbij gezocht wordt naar afstemming en samenwerking. Het doel van dit gesprek is om te achterhalen wat deze leerling nodig heeft om gedragsverandering te kunnen laten zien en hoe alle partijen hierin kunnen samenwerken. Ook hierbij wordt gekeken naar de gewenste toekomst, uitzonderingen, successen en kwaliteiten, hulpbronnen.

STAP 3

Indien er geen sprake is van verandering in het gedrag dan wordt de intern begeleider van de school ingeschakeld. Zij zal samen met de leerkracht en de ouders de situatie analyseren en onderzoeken wat de mogelijke extra ondersteuningsbehoeften van deze leerling zijn en hoe de leerkracht daarbij het beste aan kan sluiten. Passend Onderwijs Opsterland of het gebiedsteam van de gemeente Opsterland kunnen hierbij eventueel ook ingeschakeld worden.

STAP 4

Bij herhaaldelijk zeer grensoverschrijdend gedrag kan een kind geschorst worden. (protocol schorsen en verwijderen). Als het kind niet terug kan keren in zijn/ haar groep wordt samen met het ondersteuningsteam gezocht naar een passender situatie. Dit kan een andere school zijn.

Naast bovenstaand naar buiten toegekeerd (externaliserend) gedrag kan er ook sprake zijn van gedrag dat naar binnen toe is gekeerd (internaliserend):

- Verdriet
- Tobben
- Erg verlegen, timide
- Angstig
- In zichzelf gekeerd, teruggetrokken
- Niet opkomen voor zichzelf

In dergelijke situaties zal ook STAP 1 tot en met STAP 3 ingezet worden.

Aanpak bij pesten

We weten dat langdurig pesten zeer schadelijk is voor de psychische en persoonlijke ontwikkeling van kinderen. We weten ook dat aandacht voor bepaald gedrag het juist kan versterken. We kunnen kiezen of we aandacht blijven schenken aan dat wat we niet willen (pestgedrag) of aan dat wat we juist willen bereiken. Namelijk dat kinderen met elkaar gaan samenwerken, dat zij samen verantwoordelijk zijn voor een gezonde sfeer in de groep.

Corry Wolters, auteur van Oplossingsgericht aan het werk met kinderen en jongeren.

Een lastige negatieve groepsdynamiek is pestgedrag. Pesten heeft verstrekkende gevolgen voor het gepeste kind: aspecten als veiligheid, geluk, eigenwaarde en leerresultaten komen in het geding. Ook voor de pester zijn er consequenties en niet te vergeten: voor de rest van de klas. De impact op de sfeer in de groep en het welbevinden van de kinderen is bij pestgedrag heel ingrijpend. Hoewel wij ons inzetten

voor een positief en veilig groeps-/schoolklimaat zien wij dat pesten nooit helemaal te voorkomen is en willen wij dit op onze school serieus aanpakken.

Waarom is aanpak bij pesten belangrijk?

Met een aanpak laat de school zien, aan ouders en leerlingen, dat pesten serieus wordt genomen en wordt opgepakt. Het geeft kinderen, leerkrachten en ouders duidelijkheid over hoe gehandeld wordt wanneer er gepest wordt. Het pesten wordt als probleem gezien van **alle** direct betrokkenen. Door de stappen te volgen ontstaat een samenwerking tussen al deze betrokkenen: leerkracht, pester, gepeste, overige klasgenoten en ouders met als doel de veiligheidsbeleving van leerlingen laten toenemen. Het is dan ook van belang dat deze aanpak bij iedereen in de schoolgemeenschap bekend is en wordt gehanteerd in pestsituaties.

Rollen bij pesten

“Het doel van pesten is altijd uitgelegd en gedefinieerd als het uitoefenen van macht van de ‘sterke’ pestkop over een ‘zwak’ slachtoffer. Wordt er gepest op school, dan zijn er altijd andere kinderen in de buurt. Dat zij er zo vaak bij zijn, suggereert dat die aanwezigheid een grote rol speelt. Als we pesten dan ook beschouwen als ‘sociaal gesitueerd’, dan kan het begrepen worden als een middel om status te krijgen en te versterken *bij de toeschouwers*, ten koste van het slachtoffer. De toeschouwers kunnen dus wel eens net zo zorgvuldig zijn uitgekozen als het slachtoffer. Pesten zal zich niet voordoen als er machtiger leerlingen aanwezig zijn die het met het pestgedrag oneens zijn. Maar medeleerlingen bemoeien zich er meestal niet mee als anderen gepest worden; doen ze dat wel, dan kunnen zij het zelfs aanmoedigen. Hun passiviteit of steun maakt pesten mogelijk en verhoogt de status van de pestkop. Gewoonlijk vindt pesten plaats onder groepen leeftijdgenoten, dus een medeleerling uit dezelfde groep of klas, waarbinnen de sociale status constant onder druk staat of verhoogd moet worden. Pesten is weliswaar onacceptabel, maar het is ook een efficiënte en naar verhouding een risicoarme manier om die status te verhogen. Tijdens het pesten of erbij toekijken wordt soms niet volledig beseft welk leed het slachtoffer wordt aangedaan, omdat de aandacht eerder gericht is op elkaars reacties dan op die van het slachtoffer”. Uit: Van pesten naar samenwerken Sue Young.

Aanpak bij het constateren van pestgedrag in de klas of op het schoolplein

De leerkracht heeft geconstateerd dat een leerling wordt gepest of de gepeste en/of medeleerlingen en /of ouders komen het bij hem/haar melden.

Deze constatering wordt meteen opgepakt door de leerkracht. Hij/zij deelt dit met het team omdat dit gezien en gedragen wordt als een schoolprobleem.

Er wordt overgegaan op de supportgroep aanpak. Dit is een oplossingsgerichte werkwijze die niet zoekt naar de schuldvraag of oorzaken, maar naar oplossingen om de veiligheid in de groep te herstellen en het pesten te stoppen.

Uitgangspunt bij de supportgroep aanpak:

- Een kind voelt zich, los van oorzaak en toedracht, onveilig of bedreigd en dat is op zich een probleem waar meteen iets aan gedaan moet worden.
- Door groepsleden met elkaar in gesprek te laten gaan, ervaren zij dat ze verantwoordelijkheid moeten dragen voor elkaar en een positieve bijdrage kunnen leveren aan het welzijn van ieder groepslid.

Stappen support groep aanpak

- **Stap 1** Het eerste gesprek met de leerling die ondersteuning nodig heeft
Doel: Uitvinden welke leerlingen het meest geschikt zijn voor de supportgroep
- **Stap 2** Samenstellen support groep
Vijf tot acht kinderen, gevarieerde mix jongens en meisjes
- **Stap 3** De eerste bijeenkomst met de supportgroep
Doel: De leden laten weten dat hun hulp nodig is en hun aanzetten om de taak op zich te nemen iemand in school te steunen, zodat die medeleerling ook gelukkig is op school.
- **Stap 4** Het tweede gesprek met de leerling
Wat gaat er beter?
Wat doe jij nu anders waardoor het beter gaat?
Waardering uiten voor de rol van de leerling in iedere verbetering
- **Stap 5** Het tweede gesprek met de supportgroep
Gelegenheid om de groep expliciet te laten merken dat gewaardeerd wordt wat ze doen (individueel als met de groep)

Einde interventie als:

De leerling die ondersteuning kreeg weer blij is op school.

De leden van de supportgroep tijdens het laatste gesprek positief blijken te zijn.

De ouder tevreden is dat er niet meer gepest wordt.

Effect: na het instellen van de supportgroep aanpak stopt in 80 procent van de gevallen het pesten direct, en in 94 procent na 6 weken. Snel en effectief resultaat.

➤ **Ouders betrekken als partners**

Inlichten en uitleg over supportgroep.

Benoemen van de verwachten resultaat.

Contact onderhouden en vragen om hun mening over de ontwikkeling van de situatie tijdens de interventie.

Interne vertrouwenspersoon:

In eerste instantie nemen ouders contact op met de leerkracht(en) als ze signalen hebben van ongewenst gedrag. Wanneer ouders en/of leerling het probleem of zorgen liever niet met de leerkracht wil delen, kunnen ze naar de vertrouwenspersoon of de directeur van de school gaan. De vertrouwenspersoon op obs De Jasker is Jikke Idzerda, groepsleerkracht en intern begeleider van onze school. Zij koppelt het probleem in overleg met de leerling en/of ouders terug naar de betrokken leerkracht en de directeur van de school. Geheimhouding van dit probleem is bij deze terugkoppeling gewaarborgd.

Vanuit de GGD is er een externe vertrouwenspersoon. De procedure en contactgegevens staan beschreven in de schoolgids.

Format kindgesprekken

Groep 1 en 2	Cirkeltechniek
Groep 3 t/m 8	Cirkeltechniek en de schaalvraag
Groep 6 t/m 8	Kindplan, cirkeltechniek, schaalvraag

Borging: - vastgelegd in september 2020
- team en MR

Cyclus: - Vastgesteld: september 2022
- Evaluatiecyclus 1 jaar
- Evalueren september 2023

Bijlage:

Interview met behulp van de cirkeltechniek en schaalvragen

Naam kind:

Groep:

Wat gaan we doen?

- Stap 1 > Nadenken over wat je allemaal al kan en wat je wil veranderen/leren
- Stap 2 > Schaalvragen beantwoorden en op papier zetten
- Stap 3 > Afspreken welke vaardigheid je de komende tijd gaat oefenen, aan welke eerste stap er gewerkt wordt
- Stap 4 > Bedenken welke mensen jouw supporters worden, wat ze moeten gaan doen, en dit met hun overleggen
- Stap 5 > Volgende afspraak plannen

Wat is de cirkeltechniek?

Manier om te bespreken wat je wilt gaan bereiken, welke vaardigheden je zou kunnen gaan leren.

Kindplan

Naam leerling:	Groep en leerkracht:	
Ingevuld samen met:	Datum:	

<u>De klas</u>	<u>Voortgezet onderwijs</u>	<u>Vakken</u>	<u>Extra materiaal</u>	<u>Hulp</u>
Wat gaat goed in de klas?	Op welk niveau sta ik nu:	Welk vak/welke vakken moet ik in verbeteren:	Weektaak:	Mijn ouders helpen me door:
Wat kan nog beter:	Waar wil ik naar toe:	Hoe ga ik dat doen?	Thuis:	De leerkracht helpt mij door:

Het doel van dit gesprek en formulier is:	
Handtekening leerling:	Handtekening leerkracht: